

schuwingen was de jongeman in de beneveling van wat hij allemaal kon weinig toegankelijk.

Zo werd hij levenslang de doener en de durver, die alles aanpakte en met de handigheid van de bedreven vakman tot een goed einde scheen te brengen. Het zeer omvangrijke oeuvre heeft zich in de breedte onbelemmerd ontplooid. Het reikte van kerken tot bioscopen, van bouwbeeldhouwwerk tot gebrandschilderd glas, van wandschilderingen tot gebruiksgrafiek. Het zal niet eenvoudig zijn een terrein op het gebied van de beeldende kunsten te noemen, dat hij onbetreden liet.

Hij was onvermoeibaar in het beproeven van een verscheidenheid van technieken. 'Techniek is boeiend', zei hij tegen een journalist. 'Voor mij is het altijd van waarde geweest hoe iets gemaakt is. Ik kijk niet alleen naar de stijl van een grote vent, ik wil ook beslist weten hoe een schilderij technisch in elkaar zit, wat er nu precies met een stuk steen is gebeurd of hoe de fijne nuances ontstaan met het lithografische krijt. Als ik er dan zelf aan begin bijt ik me erin vast en probeer ik eruit te halen wat er technisch in zit'. En bij een andere gelegenheid: 'Ik vraag me altijd af: Hoe kan 't anders? Hoe kan ik het nu?'

Was hij al in aanleg geneigd veel, té veel te willen, de omstandigheden hebben dat eerder versterkt dan binnen de perken gehouden. Zijn snel groeiend gezin, waaraan hij zo aandoenlijk verknocht was, stelde aan de 'kostwinner' hoge eisen. Hij heeft er bewonderenswaardig aan voldaan, maar daarbij kon niet uitblijven, dat het soms leek of het een het ander verdrong en het werk geen tijd kreeg om te rijpen tot volle uitspreekbaarheid. Het miste dan de overtuigingskracht van het opgeroepene, de onnaspeurlijke adem van het verbeelde leven, die ook met alle kunde en vaardigheid niet kunnen worden afgedwongen. Zo is veel 'handwerk' gebleven, waarin de factuur meer aandacht kreeg dan de uitdrukking. Het geheel verdient zorgvuldig nagegaan en geschift te worden om aldus het levenswerk enigszins af te palen, dat Van der Plas als kunstenaar het gelukkigst representeert.

Paul Gauguin schrijft over een 'peintre donneur de préceptes' uit de oudheid, die zijn leerlingen ontried naar model te werken: zij konden beter afgaan op hun herinnering ('Avant et après', 1923). Van der Plas deed zelfs dat niet. Hij wekt de indruk zijn figuren louter op te roepen uit de fantasie. Daarop heeft hij zich al te zeer verlaten. Hij slaagde er dan niet in zijn